

Plan rozwoju wsi Czerniec

Urząd Gminy Łącko

Łącko, lipiec 2007r

Spis treści

1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI.....	4
1.1. PODSTAWOWE INFORMACJE	4
1.1.1. Lokalizacja.....	4
Demografia.....	6
Bezrobocie.....	7
Rolnictwo i Gospodarka.....	8
Infrastruktura na terenie gminy Łącko.....	9
Atrakcyjność turystyczna.....	9
Walory przyrodniczo krajobrazowe.....	10
Kultura.....	10
Zabytki	12
Sport	12
Turystyka	12
1.1.2. Identyfikacja występujących problemów.....	13
2. ANALIZA ZASOBÓW WSI CZERNIEC	13
2.1. INWENTARYZACJA ZASOBÓW WSI CZERNIEC SŁUŻĄCA UJĘCIU STANU RZECZYWISTEGO.....	16
3. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON WSI CZERNIEC - ANALIZA SWOT	17
4. KOMPLEMENTARNOŚĆ Z PROGRAMAMI / DZIAŁANAMI/ DOKUMENTAMI	
STRATEGICZNYMI DOTYCZĄCYMI ROZWOJU WSI I REGIONU	20
4.1. ZGODNOŚĆ Z NARODOWYM PLANEM ROZWOJU.....	20
4.2. ZGODNOŚĆ Z ZAŁOŻENIAMI DO KRAJOWEGO PROGRAMU ROZWOJU WSI	20
4.3. ZGODNOŚĆ Z PROGRAMEM AKTYWACJI OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWO	
MAŁOPOLSKIE 2000-2005	21
4.4. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO	21
4.5. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2007-	
2013	22
4.6. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU NOWOSĄDECKIEGO	23
4.7. ZGODNOŚĆ Z PLANEM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY ŁĄCKO.....	24
4.8. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU TURYSTYCZNEGO, ROLNICZEGO I GOSPODARCZEGO	
GMINY ŁĄCKO.....	24
4.9. ZGODNOŚĆ ZE ZINTEGROWANYM PROGRAMEM OPERACYJNYM ROZWOJU REGIONALNEGO	
25	
4.10. ZGODNOŚĆ Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	
MAŁOPOLSKIEGO	25

4.11.	ZGODNOŚĆ Z SEKTOROWYM PROGRAMEM OPERACYJNYM RESTRUKTURYZACJA I MODERNIZACJA SEKTORA ŻYWNOŚCIOWEGO I ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH.....	26
4.12.	PODSUMOWANIE	27
5.	ZAŁOŻENIA PLANU ROZWOJU WSI CZERNIEC	27
6.	KIERUNKI ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI CZERNIEC - CELE STRATEGICZNE	28
7.	KIERUNKI ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI CZERNIEC- CELE OPERACYJNE.....	29
8.	KIERUNKI ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI CZERNIEC - ZADANIA REALIZACYJNE....	30
9.	KATALOG ZADAŃ REALIZACYJNYCH.....	30
	KOLEJNOŚĆ REALIZOWANYCH INWESTYCJI USTALONA NA ZEBRANIU WIEJSKIM PRZEZ MIESZKAŃCÓW WSI CZERNIEC:	32
10.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANU ROZWOJU WSI CZERNIEC.....	33
11.	SYSTEM WDRAŻANIA, SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	34
	• SYSTEM MONITOROWANIA PLANU ROZWOJU WSI CZERNIEC	34
	• SPOSÓB ZARZĄDZANIA PLANEM ROZWOJU WSI CZERNIEC.....	34
12.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY	35

Znaczne obszary na terenie Polski zagrożone są zjawiskami trwałej marginalizacji. Najbardziej zagrożone są obszary wiejskie, gdzie słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna wsi stanowi jedną z najpoważniejszych barier zrównoważonego rozwoju oraz rozwoju różnych form działalności pozarolniczej. Prowadzi to do zmniejszenia atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszarów wiejskich, a to z kolei prowadzi do dalszego pogłębiania dysproporcji pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi. Nie tylko braki w infrastrukturze technicznej, ale także nieodpowiednie zaspokojenie potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców wsi powodują, że życie na wsi staje się coraz mniej atrakcyjne.

Aby przeciwdziałać tej sytuacji należy rozpocząć łańcuch zmian, począwszy od miejsca zamieszkania i najbliższego otoczenia. Zmiany te muszą dotyczyć wszystkich sfer życia: poprawy infrastruktury technicznej, sposobów działalności gospodarczej, zagospodarowania przestrzeni publicznej, bezpieczeństwa, komunikacji, zaspokojenia potrzeb duchowych i estetycznych.

Wszystkie te ogniwa składają się na zadowolenie mieszkańców z życia na wsi, zaangażowanie w rozwój gospodarczy i ekonomiczny wsi.

Poniższe opracowanie przedstawia Plan odnowy wsi Czerniec. Zawiera wizję rozwoju wsi oraz ustalenie priorytetów rozwojowych, celów i projektów.

Efekty odnowy wsi można obserwować na różnych poziomach: w sferze gospodarczej, ekonomicznej, społecznej.

1. Charakterystyka obecnej sytuacji

1.1. Podstawowe informacje

1.1.1. Lokalizacja

Miejscowość Czerniec jest jedną z 16 sołectw Gminy Łącko.

Gmina Łącko administracyjnie należy do województwa małopolskiego, powiatu nowosądeckiego. Graniczy z 6 gminami: Podegrodzie i Stary Sącz należącymi do powiatu nowosądeckiego, Łukowica i Kamienica z powiatu Limanowa oraz Szczawnica i Krościenko z powiatu Nowy Targ.

Gmina zajmuje 133 km², w 16 wsiach mieszka obecnie 15 137 osób i jest to 7,5% ogółu populacji powiatu. Większą grupę stanowią mężczyźni (7 388 osób), co przedstawia statystyczną relację 98 kobiet na 100 mężczyzn. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 110 osób na km². W obecnej formie powstała w 1973 r., a swoim zasięgiem obejmuje 16 wsi, z centralnie położoną dużą wsią Łącko o charakterze miasteczka. Sołectwa w gminie Łącko to: Brzyna, Czarny Potok, **Czerniec**, Jazowsko, Kadcza, Kicznia, Łazy Brzyńskie, Łącko, Maszkowice, Obidza, Szczereż, Wola Kosnowa, Wola Piskulina, Zabrzeż, Zagorzyn i Zarzecze.

Gmina Łącko znajduje się na terenie powiatu nowosądeckiego (województwo małopolskie), na krawędzi Beskidu Wyspowego i Beskidu Sądeckiego nad zlewem rzek Dunajec i Czarna Woda na wys. 350-400 m n.p.m. Łącko jest gminą wiejską. Należy do najbardziej malowniczych miejsc na Sądecczyźnie, które przyciąga swoim niepowtarzalnym urokiem. Obszar gminy jest silnie pofałdowany, najwyższe wzniesienia to Modyń, wysokości 1028 n.p.m oraz Dzwonkówka 982 n.p.m i Koziarz 945 n.p.m .

Niewątpliwym atutem gminy jest niezdegradowane środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi ekologicznego rolnictwa oraz bazy turystyczno-wypoczynkowej. Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są sady. W gminie kultywowane są stare tradycje sadownicze. Sady łąckie są najstarszymi sadami w województwie.

Czerniec to niewielka miejscowość położona w odległości 1 km od Łącka na lewym brzegu Dunajca. Obecnie zamieszkuje ją 639 mieszkańców. Podobnie jak we wszystkich innych miejscowościach gminy Łącko dominuje tu sadownictwo. Wiosną zachwyca więc widok sadów rozłożonych malowniczo po stokach okolicznych niewysokich gór, latem łany dojrzewających zbóż, jesień zaś to przede wszystkim mnogość owoców i obraz złotej polskiej jesieni. Ze wznoszącej się tuż obok niewysokiej Byniowej (688m. n.p.m.) roztaczają się wspaniałe widoki na Tatry i Beskid. 158 W czerwcu po raz pierwszy w 1947 r. 2 w sadzie Stanisława Sopoty odbyło się Święto Kwitnącej Jabłoni. We wsi znajduje się zabytkowa kapliczka z wizerunkiem Matki Bożej Bolesnej otaczana od wielu lat wyjątkową czcią. Obok obrazu dostrzec można wiele wotów dziękczynnych ocalenia życia oraz nawrócenia

1.1.2. Prezentacja Gminy Łącko i wsi Czerniec

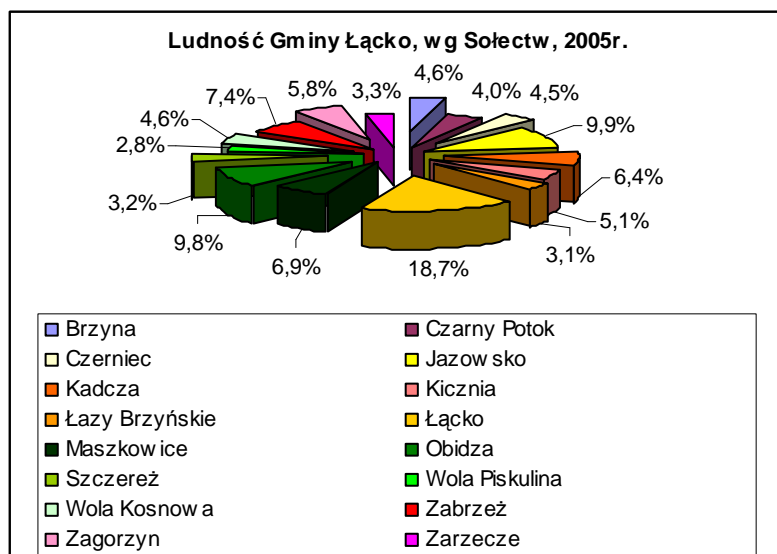
Gmina posiada sieć dróg umożliwiającą komunikację ze wszystkich jej miejscowościami w kierunku Krościenka, Szczawnicy, Starego i Nowego Sącza. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 969 do Nowego Sącza i Nowego Targu oraz droga wojewódzka nr 968 do Mszany. Stan dróg, w związku z rosnącym wskaźnikiem motoryzacji, przestaje odpowiadać obecnym potrzebom komunikacyjnym mieszkańców. Najpilniejsze potrzeby w tym zakresie dotyczą m.in. opracowania koncepcji funkcjonalno-przestrzennej rozwoju sieci drogowej, ograniczenia kolizyjności skrzyżowań, podniesienia bezpieczeństwa ruchu pieszego, budowy i modernizacji dróg.

Demografia

Gmina Łącko jest zamieszkała przez **15 112** mieszkańców. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 13,4% ogółu mieszkańców. W wieku produkcyjnym 57%. Na dzień 31.12.2004r. miejscowość **Czerniec** liczy **675** mieszkańców. Ludność **Czerniec** stanowi ok. 4,5% ogółu ludności Gminy. Zarówno na terenie Gminy Łącko, jak i miejscowości Czerniec notuje się dodatni przyrost naturalny.

Liczba stałych mieszkańców (stan na 26. 08. 2005 r.) w poszczególnych wsiach przedstawia się następująco (zabudowa rozproszona, domki jednorodzinne):

L.p.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1	Brzyna	690
2	Czarny Potok	598
3	Czerniec	675
4	Jazowsko	1 491
5	Kadcza	960
6	Kicznia	768
7	Łazy Brzyńskie	472
8	Łącko	2 832
9	Maszkowice	1 047
10	Obidza	1 476
11	Szczereż	489
12	Wola Piskulina	426
13	Wola Kosnowa	693
14	Zabrzeż	1 115
15	Zagorzyn	877
16	Zarzecze	503
Razem		15 112

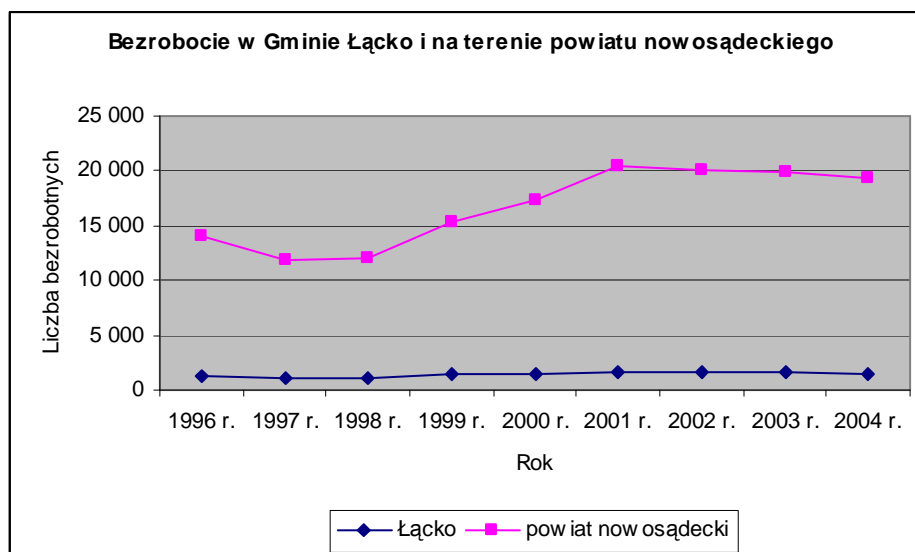

Bezrobocie

Bezrobocie będące w znacznej mierze wynikiem ograniczonej podaży miejsc pracy w województwie Małopolskim jest najniższe w całym kraju (stopa bezrobocia 13,6 przy średniej krajowej 17,6), nie mniej jednak gmina Łącko i szerzej rozumiany powiat nowosądecki mają najgorsze wskaźniki bezrobocia w odniesieniu całego województwa. W III kwartale 2005 stopa bezrobocia obliczona dla powiatu nowosądeckiego wynosiła 26,1 i należała do jednych z wyższych w kraju. W ostatnich czterech latach zaobserwować można trend spadkowy liczby bezrobotnych na terenie Gminy. W III kwartale 2005r. w gminie bez pracy pozostawało 1 381 osób.

Bezrobocie w Gminie Łącko i powiecie nowosądeckim

Gmina	1996r.	1997r.	1998r.	1999r.	2000r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.	2004 r.
Łącko	1321	1083	1104	1372	1471	1 647	1 589	1 632	1 467
powiat nowosądecki	14098	11940	12001	15395	17414	20 511	19 995	19 803	19 315

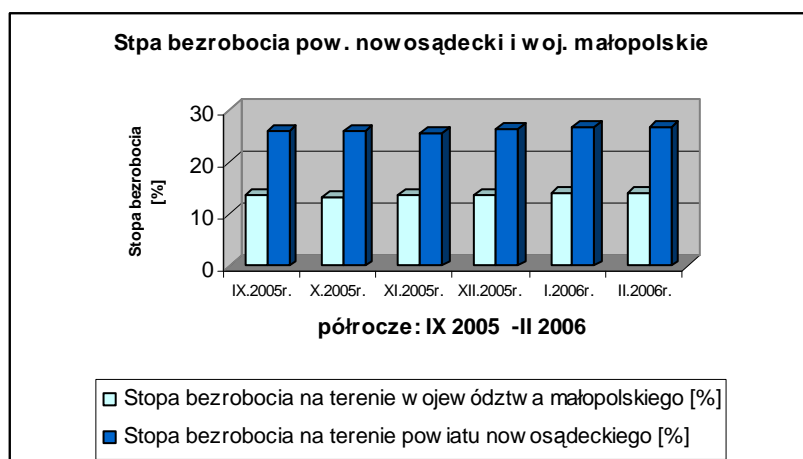

Według danych z grudnia 2004 r. bezrobocie w powiecie sądeckim było dość wysokie i sięgało 29,1%., przy stopie bezrobocia w Małopolsce 15,0%. Na koniec 2004 w Gminie Łącko zarejestrowanych było 1 467 bezrobotnych, w tym – 772 kobiety, a tylko 250 osób pobierało zasiłek. Wśród bezrobotnych dominują ludzie młodzi o zerowym stażu pracy, z wykształceniem zasadniczym zawodowym. O trudnym wychodzeniu z bezrobocia świadczy największy udział bezrobotnych od ponad 24 miesięcy. Niska jest liczba umów absolwenckich, rozpoczętych staży, podjętych szkoleń.

Stopa bezrobocia na terenie województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego wrzesień 2005r. – luty 2006r.:

miesiąc	Stopa bezrobocia na terenie powiatu nowosądeckiego [%]	Stopa bezrobocia na terenie województwa małopolskiego [%]	Różnica [%]
Wrzesień 2005r.	26,1	13,6	12,5
Październik 2005r.	25,9	13,4	12,5
Listopad 2005r.	25,7	13,5	12,2
Grudzień 2005r.	26,4	13,8	12,6
Styczeń 2006r.	26,7	14,1	12,6
Luty 2006r.	26,6	14,1	12,5

Źródło: Urząd Statystyczny Kraków

Wśród bezrobotnych dominują ludzie młodzi o zerowym stażu pracy, z wykształceniem zasadniczym zawodowym. O trudnym wychodzeniu z bezrobocia świadczy największy udział bezrobotnych od ponad 24 miesięcy. Niska jest liczba umów absolwenckich, rozpoczętych staży, podjętych szkoleń.

Rolnictwo i Gospodarka

Podstawowym zajęciem mieszkańców wsi Czerniec, jak i całej Gminy jest rolnictwo. 26,6% ogółu użytków przypada na grunty orne, najwięcej, bo aż 44,5% to powierzchnia lasów i gruntów leśnych.

Wśród użytków rolnych przeważają gleby V i VI klasy bonitacyjnej (62%). Duży jest również udział gleb bardziej urodzajnych, tj. klasy IV, z enklawami klasy III i II (38%).

W miejscowości Czerniec występuje dwuzawodowość właścicieli gospodarstw rolnych, co maskuje znaczenie tej branży w strukturze zatrudnienia mieszkańców. Na terenie Czernca jest 80 gospodarstw. Dominują gospodarstwa rolne 1-3ha.

Wśród zwierząt gospodarskich dominuje bydło: mleczne i mięsne, następnie trzoda chlewna, konie i owce. Drób ma znaczenie głównie w chowie przyzagrodowym.

Wieś Czerniec nie posiada znaczącego przemysłu wytwórczego czy też przetwórczego. Z terenu wsi Czerniec zarejestrowanych jest 25 podmiotów gospodarczych.

Rodzaje branż działalności gospodarczej w miejscowości Czerniec w 2005r.

Branża	Liczba podmiotów w 2005
Zakłady remontowo-budowlane	8
Hurtownie i sklepy	7
Handel obwoźny	5
Handlowo-usługowe	4
Inne	1
Razem	25

Źródło: Zestawienie na podstawie Wpisu do Ewidencji Działalności Gospodarczej, Gm. Łącko,

Miejscowość Czerniec posiada atuty z punktu widzenia rozwoju turystyki i rekreacji.

Przesądza o tym bogactwo krajobrazu i środowiska naturalnego Sudetów. Rozwój ten może spełniać rolę czynnika wzrostu i pełnić funkcję instrumentu wspomagającego restrukturyzację i przemiany społeczno-gospodarcze. Turystyka wywołuje również zmiany wtórne struktury branżowej poprzez pobudzenie rozwoju usług i handlu.

Infrastruktura na terenie gminy Łącko

Sieć drogową na terenie miejscowości Czerniec stanowią głównie drogi gminne, ale przez teren wsi przebiega droga wojewódzka: droga wojewódzka nr 969 do Nowego Sącza i Nowego Targu. Stan dróg, w związku z rosnącym wskaźnikiem motoryzacji, przestaje odpowiadać obecnym potrzebom komunikacyjnym mieszkańców. Najpilniejsze potrzeby w tym zakresie dotyczą m.in. opracowania koncepcji funkcjonalno-przestrzennej rozwoju sieci drogowej, podniesienia bezpieczeństwa ruchu pieszych, budowy i modernizacji dróg.

Wywóz śmieci odbywa się na mocy podpisanych umów z firmą MPOL, która wywozi je na wysypisko poza terenem gminy.

Wieś Czerniec posiada wodociąg i kanalizację, ale podobnie jak cała gmina nie jest zgazyfikowana.

Wieś jest objęta siecią telekomunikacyjną.

Atrakcyjność turystyczna

Na terenie wsi Czerniec jest wiele obiektów zabytkowych:

1. Zagroda nr 1, wł.M.Majkrzak, drewn., 4 ćw.XIXw.
2. Budynek mieszkalny nr3, wł.J.Pasiut, drewn., 4 ćw.XIX w
3. Spichlerz nr 11, wł. S.Sopata, drewn., 1883r.
4. Budynek mieszkalny nr.11, wł. S.Sopata, drewn., 1929r.
5. Budynek mieszkalny nr 15, wł.M.Klag, drewn., 4 ćw.XIXw.
6. Spichlerz nr 26, wł. J.Kurzeja, drewn., 4 ćw.XIX w.
7. Spichlerz nr 27, wł. A.Faron, drewn., 1 ćw.XX w.
8. Budynek mieszkalny nr 27, wł.A.Faron, drewn., 1 ćw.XXw.

9. Budynek mieszkalny nr 31, wł.T.Zbozień, drewn., 3 ćw.XIXw.
10. Budynek mieszkalny nr 33, wł.W.Kurzeja, drewn., 4 ćw.XIXw.
11. Budynek mieszkalny nr 38, wł.W.Gurgul, drewn., 1890r.
12. Zagroda nr 47, wł.P.Kurnyta, drewn., 1888r.
13. Zagroda nr 50, wł.J.Lędźwin, drewn., 4 ćw.XIXw.
14. Stajnia nr 62, wł.S.Nowak, drewn., 1930-40r.
15. Kapliczka, mur.4 ćw.XIX w., obok zabudowań nr 27.

Warto również zobaczyć inne zabytki leżące na terenie Gminy Łącko:

- W Maszkowicach obelisk na górze Zyndrama, a w Czarnym Potoku wybudowany z drzewa modrzewiowego kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina, który postawiono w 1400 r. Wewnątrz, w ołtarzu głównym, znajduje się obraz Matki Bożej Bolesnej zwany Pietą. Namalowany został przez anonimowego twórcę szkoły sądeckiej w roku 1644. Obok kościoła znajduje się wiekowa lipa - pomnik przyrody. Jej wiek określa się na 600 lat a wysokość 25 m i obwód 10 m. Wewnątrz pnia znajduje się dziupla o wysokości 120 cm i szerokości 50 cm.
- W Jazowsku położone na zachodnim krańcu wsi znajduje się „Osiedle Opijówka” stanowiąca unikalny w tej części Małopolski przykład folwarcznego budownictwa mieszkaniowego, a wzdłuż szosy krzyże przydrożne i kapliczki oraz dąb "Paweł" - pomnik przyrody znajdujący się niedaleko Ośrodka Zdrowia.

Walory przyrodniczo krajobrazowe

Na terenie gminy Łącko występuje w części Popradzki Park Krajobrazowy wraz z otuliną oraz w części gmina leży w obszarze Natura 2000.

Kultura

W samej wsi Czerniec nie działa Ośrodek Kultury, jednak mieszkańcy mają możliwość korzystać z bogatej oferty zajęć i imprez odbywających się i organizowanych przez pobliski Gminny Ośrodek Kultury w Łącku.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Łącku

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa Orkiestra Dęta im. Tadeusza Moryto (dyrygent Stanisław Strączek), która należy do najlepszych orkiestr amatorskich w Małopolsce. Działa również *Zespół Regionalny Pieśni i Tańca "Górale Łąccy"*. W tym roku podczas Góralskiego Karnawału w Bukowinie Tatrzańskiej zdobył Srebrną Ciupagę. Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa *Ognisko Muzyczne*. Obecnie na zajęcia uczęszcza ok. 70 dzieci. Absolwenci Ogniska Muzycznego w Łącku zasilają szeregi uczniów Szkoły Muzycznej w Nowym Sączu, a następnie nawet Akademii Muzycznych. Gminny Ośrodek Kultury jest organizatorem akademii z okazji świąt państwowych (3 Maja, 1 Września, 11 Listopada). Pomaga przy organizacji uroczystości lokalnych. Otacza opieką artystów ludowych przez organizowanie wystaw . Utrzymywany jest stały kontakt z placówkami oświatowo - wychowawczymi. Wydawany jest miesięcznik „*Wiadomości Łąckie*”.

Organizowane są cykliczne imprezy:

1. Gminny Przegląd Zespołów Kolędniczych.
2. Noworoczny Koncert Kolęd chóru, orkiestry i zespołu regionalnego ,Ogniska Muzycznego.
3. Konkurs Podłóżniczek i Stroików Świątecznych.
4. Konkurs Palm i Pisanek Wielkanocnych dla szkół .
5. Prezentacje kuchni regionalnej z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Wielkanocnych.
6. Konkurs Młodych Muzyków, Wokalistów i Instrumentalistów.

W sezonie letnim odbywają się w niedziele:

1. Występy Zespołu Regionalnego i Orkiestry Dętej.
2. Koncert kapeli góralskiej.
3. Koncerty zespołów wokalnie- instrumentalnych.
4. III Powiatowy Kiermasz Sztuki Ludowej i Kulinarnej.

Doroczną atrakcją gromadzącą rzesze sympatyków jest *Święto Kwitnącej Jabłoni* odbywające się w maju w Amfiteatrze umiejscowionym na górze Jeżowej. Po raz pierwszy impreza została zorganizowana w 1947r. i cieszy się niesłabnącą popularnością. Udział w niej biorą zespoły regionalne, orkiestry dęte oraz znani artyści. Drugą co do wielkości imprezą jest *Święto Owocobrania*, które daje szansę promocji regionu, a także prezentuje dorobek rolników i sadowników. W trakcie tych dni nie brakuje degustacji oryginalnej łąckiej śliwowicy znanej nie tylko w kraju i poza granicami. W Małopolskim Konkursie Orkiestr Dętych "Złote Trąby" udział biorą najlepsze orkiestry dęte z 5 województw południowej Polski.

Towarzystwo Miłośników Ziemi Łąckiej powstało w maju 1987 roku z inicjatywy mieszkańców Łącka liczy obecnie 65 członków. Głównym celem TMZŁ jest propagowanie regionu, praca edukacyjno - wychowawcza i praca charytatywna.

Najważniejsze akcje:

1. "Podziel się z najbiedniejszymi" - przed Świętami Wielkanocnymi i Bożym Narodzeniem; zbiórka żywności i rozdział jej między najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy.
2. "Gorące serca zwalczą mróz" - akcja zakupu odzieży zimowej, podręczników oraz opłacenie wycieczek edukacyjno - wychowawczych najbiedniejszym dzieciom szkół podstawowych gminy Łącko.

Towarzystwo organizuje aukcje staroci, sprzedaż chleba ze smalcem jako regionalnej przekąski zbierając fundusze na te akcje. Ponadto Towarzystwo zabiega o darowizny na cele charytatywne u osób prywatnych i przedsiębiorstw.

TMZŁ jest też organizatorem corocznego konkursu dla młodzieży szkół gimnazjalnych p.n. "Łącko - moja mała ojczyzna". Konkurs "Żyj kolorowo" ma na celu propagowanie estetyki i piękna ogrodów przydomowych i balkonów gminy i odbywa się corocznie. Towarzystwo bierze udział w imprezach kulturalnych i charytatywnych innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji.

Zespół Regionalny "Górale Łąccy" w opracowaniu założycielki prezentuje autentyczne "Łąckie Wesele", które przedstawiane pięć lat po powstaniu zespołu przyniosło mu pierwsze laury na "Święcie Gór" w Nowym Sączu. Zespół występował na licznych koncertach zagranicznych. Tańce, śpiewy i muzykę utrwalił na nagraniach radiowych, telewizji Polonia oraz dwóch płytach CD i kasecie video.

Przy Szkole Podstawowej działa *zespół regionalny "Małe Łącko"*.

Aktywnym uczestnikiem życia kulturalnego w gminie jest także **Gminna Biblioteka Publiczna w Łącku** oraz jej 4 filie.

Gminna Biblioteka Publiczna jest samorządową instytucją kultury, prowadzi działalność kulturalną i dydaktyczną .

Do rozwoju życia kulturalnego przyczynia się również **lokalne wydawnictwo: „Wiadomości Łąckie”**.

Na terenie Gminy Łącko działają twórcy ludowi: Maria Janiczak, Krystyna Sukiennik, Maria Banach - oryginalny haft, Józef Tokarz – rzeźba, Józef Niemiec – malarstwo, Janina Faron-haft.

Od 1 września 2007r. działa Państwowa Szkoła Muzyczna I-go stopnia, której dyrektorem jest dr Stanisław Strączek. Do szkoły tej uczęszcza 49 osób z 3 gmin: Łącko, Kamienica, Ochotnica.

Zabytki

Wykaz obiektów w Gminie Łącko wpisanych do Rejestru Zabytków

L.p.	Miejscowość	Zabytek
1	Czarny Potok	Kościół Parafialny p.w. Marcina B-pa, Ks. „A” – 9, dec. 171/9 z dn. 13.02.1970r.
2	Jazowsko	Kościół Parafialny p.w. Narodzenia NMP, Ks. „A” – 26, dec. 258/26 z dn. 16.04.1971 r.
3	Łącko	Kościół Parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela, Ks. „A” – 67, dec. KL IV – 680/74/71 335/67 z dn. 06.12.1971 r.
4	Maszkowice	Grodzisko, Ks. „A” – 176, dec. 176/84 z dn. 24.10.1984 r.
5	Zabrzeż	Grodzisko, Ks. „A” – 177, dec. 177/84 z dn. 25.10.1984 r.

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Delegatura w Nowym Sączu

Sport

Gminny Ośrodek Kultury patronował imprezom sportowym na terenie gminy:

1. Turniej Tenisa Stołowego.
2. Powiatowe Biegi Przełajowe o Puchar Starosty Sądeckiego.
3. Indywidualne Biegi Przełajowe o Mistrzostwo Gminy.
4. Sztafetowe Biegi Przełajowe.
5. Podsumowanie zawodów tenisa stołowego Parafialnego Klubu Sportowego "Michael".

Gmina wspiera klub sportowy w jego statutowej działalności udzielając pomocy organizacyjnej i finansowej w organizacji zawodów sportowych. Imprezy wpisane do Kalendarza Imprez Masowych i Wyczynowych, to Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Dunajcu, Mistrzostwa Polski Juniorów na torze w Wietrznicach, rozgrywki piłkarskie.

Na terenie Gminy Łącko odbywa się także:

Tradycyjny Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Dunajcu, którego jeden z etapów kończy się w Jazowsku jest znaną imprezą turystyki kwalifikowanej.

W korycie Dunajca w Zabrzeży - Wietrznicach znajduje się sztuczny tor kajakowy przeznaczony do sportu wyczynowego, zapewniający pełne treningi kadry narodowej seniorów i juniorów, z których wielu wywodzi się z gminy. Tor ten umożliwia organizowanie międzynarodowych zawodów w kajakarstwie górskim najwyższej rangi takich jak Mistrzostwa Europy czy Mistrzostwa Świata.

Mieszkańcy Łącka mogli uczestniczyć w wielkiej imprezie sportowej, jaką było zakończenie Mistrzostw Świata w Kajakarstwie Górskim. Łącki Rynek gościł 31 reprezentacji .

Turystyka

O atrakcyjności turystycznej miejscowości Czerniec decyduje przede wszystkim położenie w Beskidzie Sądeckim, oraz bliskość Gorców i Pienin, z ich malowniczymi szlakami przeznaczonymi dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej, zabytki architektury. Piękne krajobrazy, pofałdowany teren, duże zalesienie sprawiają, że chętnie odwiedzają ten rejon

turyści. Położenie wsi Czerniec stwarza doskonałe warunki do aktywnego wypoczynku oraz do korzystania z dobrodziejstw turystyki. Brzezi. Walory turystyczne i wypoczynkowe wsi Czerniec podnosi atrakcyjne sąsiedztwo Pienińskiego Parku Narodowego oraz Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Czerniec jest dobrą bazą wypadową na tereny tych parków. Zwiedzającemu łąckie szlaki towarzyszą przydrożni świadkowie historii: kapliczki i krzyże.

1.1.2. Identyfikacja występujących problemów

Problemy dotyczą zarówno gospodarczej, społecznej, jak i ekonomicznej sfery życia mieszkańców wsi Czerniec. Silne rozdrobnienie ziemi, wielkość i różnorodność źródeł dochodu, wysoki udział dochodów ze źródeł niezarobkowych, brak zakładów przetwórstwa owocowego wpływają na niską przedsiębiorczość.

Niewielka skala produkcji poszczególnych gospodarstw, rozproszenie, słabe powiązania gospodarstw z rynkiem – skierowanie na samozaopatrzenie w żywność powodują niską wydajność pracy w rolnictwie.

Kolejny problem stanowi duża skala ukrytego bezrobocia.

Występują braki infrastruktury – w szczególności stan dróg wiejskich, dojazdowych do pól i gospodarstw, problemy z zaopatrzeniem w wodę, kanalizacją sanitarną.

Obecny stan zagospodarowania wsi Czerniec, a zwłaszcza układ komunikacyjny budzi wiele zastrzeżeń. Brak jest wystarczającej ilości chodników dla pieszych, parkingów.

Poza tym bardzo ważne jest:

- ochrona i zachowanie unikatowych zasobów przyrody i krajobrazu kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej wsi
- odnowa wsi i zachowanie jej tradycji podkreślającej tożsamości
- zachowanie i pielęgnowanie dóbr kultury przyczyni się do pogłębienia tożsamości i przynależności regionalnej, a także przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej wsi.

Również infrastruktura we wsi Czerniec wymaga remontu, modernizacji lub rozbudowy. Drogi we wsi Czerniec wymagają remontu, w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych i kierowców oraz zwiększenia estetycznego wyglądu wsi Czerniec.

Analiza zasobów wsi Czerniec

Zasoby to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi i otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie, lub przyszłości w budowaniu bądź realizacji publicznych lub prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

W analizie zasobów brano pod uwagę następujące rodzaje zasobów:

- środowisko przyrodnicze
- środowisko kulturowe
- dziedzictwo religijne i historyczne
- obiekty i tereny
- gospodarka, rolnictwo
- sąsiedzi i przyjezdni
- instytucje, ludzie, organizacje społeczne

Tabela. Analiza zasobów

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
- walory krajobrazu				X
- walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)				X
- walory szaty roślinnej (np. runo leśne)				X
- cenne przyrodnicze obszary lub obiekty				X
- świat zwierzęcy			X	
• Osobliwości przyrodnicze				X
• Wody powierzchniowe (cieki, stawy, rzeki)				X
• Podłoże, warunki hydrologiczne			X	
• Gleby, kopaliny			X	
Środowisko kulturowe				
- walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe		X		
- walory zagospodarowania przestrzennego			X	
- zabytki		X		
- zespoły artystyczne	X			
Dziedzictwo religijne i historyczne				
- miejsca, osoby i przedmioty kultu		X		
- święta, odpusty, pielgrzymki			X	
- tradycje, obrzędy, gwara				X
- legendy, podania i fakty historyczne			X	
- ważne postacie historyczne		X		
- specyficzne nazwy			X	
Obiekty i tereny				
-działki pod zabudowę mieszkaniową			X	
- działki pod domy letniskowe		X		
- działki pod zakłady usługowe i przemysł		X		
- pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe	X			

- tradycyjne obiekty gospodarki wsi (kuźnie, młyny)			X	
- place i miejsca publicznych spotkań			X	
- miejsca sportu i rekreacji	X			
Gospodarka i rolnictwo				
- specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)			X	
- znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe		X		
- możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			
Sąsiedzi i przyjezdni				
- korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)				X
- przyjezdni stali i sezonowi				X
Instytucje				
- placówki opieki społecznej	X			
- szkoły	X			
- Ośrodek Kultury	X			
Ludzie, organizacje społeczne				
- OSP				X
- Stowarzyszenia	X			

Tabela. *Jacy jesteśmy? - Diagnoza aktualnej sytuacji sołectwa***Jaka jest nasza wieś?**

Co ją wyróżnia?	Dobrze utrzymane walory krajobrazu, niczym niezniszczone; miejsca widokowe; mieszkańcy dobrze się znają; niezanieczyszczone środowisko naturalne; potencjał turystyczny i agroturystyczny
Jakie pełni funkcje?	Wieś rolnicza i turystyczna z nielicznymi zakładami,
Co daje utrzymanie?	Dominuje rolnictwo; pozostałe to drobna przedsiębiorczość, usługi rekreacyjno- turystyczne i agroturystyczne
Kim są mieszkańcy?	Ludność rdzenna - Górale Łąccy oraz ludność napływowa
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	OSP
W jaki sposób rozwiązują problemy?	Dyskusje, współpraca z UG, własna praca, pomoc sąsiedzka
Jak wygląda nasza wieś?	Czyste ulice, remontu wymaga miejsca służące do użytku publicznego
Jakie obyczaje i tradycje są u nas pielęgnowane i rozwijane?	Festyny oraz czynny udział w Święcie Kwitnącej Jabłoni, przeglądy, festiwale, w tym z udziałem grup ze Słowacji, rozwój marki produktu lokalnego „śliwowica łącka”
Jak wyglądają mieszkania i obejścia?	Obejścia z reguły zadbane
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Wieś nie jest objęta kanalizacją sanitarną
Jakie jest rolnictwo?	Dominują gospodarstwa o wyspecjalizowanej produkcji o większym areale (powyżej 1-5 ha oraz 5-10 ha) produkujące na sprzedaż. W obszarach górzystych niewielkie (o powierzchni od 1a h do 2 ha),

	gospodarstwa zaspakajają potrzeby właścicieli a ewentualna niewielka nadwyżka trafia na rynek, zazwyczaj lokalny
Jakie są powiązania komunikacyjne?	PKS, transport prywatny, własny transport,
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Organizowanie spotkań, zabaw, festynów imprez kulturalnych, udział w sekcjach sportowych

Tabela. *Wizja stanu docelowego*
Jaka ma być nasza wieś za 10 lat?

Co ma ją wyróżniać ?	Estetyka, dobrze utrzymane walory krajobrazu i nieskażone środowisko naturalne
Jakie ma pełnić funkcje?	Rolnicze, usługowe, turystyczne, rekreacyjne, agroturystyczne
Co ma dać utrzymanie?	Rolnictwo, sadownictwo, przetwórstwo owocowe, usługi, małe i średnie przedsiębiorstwa, turystyka, agroturystyka
Kim mają być mieszkańcy?	Aktywni, zaradni i pracowici, posiadający wysokie poczucie świadomości lokalnej i folkloru, zaangażowani, w pełni identyfikujący się ze wsią
W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Stowarzyszenia,
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Dyskusje, postulaty
Jak ma wyglądać nasza wieś?	Schludnie, dużo zieleni, dobrze utrzymane centrum wsi i zabytki, dobra dostępność – drogi, parkingi
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	Ludowe, folklor, sportowe, budowanie marek produktów lokalnych
Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?	Nowocześnie, wygodnie, estetycznie
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Taki jak obecny bądź lepszy
Jakie ma być rolnictwo?	Dochodowe, zmodernizowane, zmechanizowane
Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	Więcej bezpośrednich połączeń PKS, rozwój prywatnej komunikacji mikrobusowej
Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?	Plac zabaw dla najmłodszych; boisko sportowe; organizacje imprez we współzawodnictwie sportowym, więcej wspólnych spotkań, kółka zainteresowań, udział w zespołach ludowych i folklorystycznych, przeglądach, festiwalach

2.1. Inwentaryzacja zasobów wsi Czerniec służąca ujęciu stanu rzeczywistego

W Czerncu zlokalizowane są:

1. Placówki handlowo – usługowe
2. Remiza OSP

Główne atrakcje turystyczne to:

- Szlak rowerowy :
 1. Łącko – Czerniec – Paproć – Czerniec – Łącko (8km)
 2. Łącko – Czerniec – Zagorzyn – Wola Kosnowa – Kicznia –Łącko (18km)

3. Ocena mocnych i słabych stron wsi Czerniec - Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę SWOT można z równym powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia.

Jest ona oparta na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

zewnętrzne pozytywne - szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które gdy odpowiednio wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia,

zewnętrzne negatywne - zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji lub powodzenie inwestycji.

Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron,

wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty organizacji. Mocne strony to walory organizacji, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród konkurencji. Mocne strony mogą być wynikiem wielkości organizacji, polegać na dużym udziale w rynku, niskich kosztach jednostkowych, dysponowania nowoczesną technologią, jakością produkcji itd.,

wewnętrzne negatywne - słabe strony organizacji. Słabe strony to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Mogą one dotyczyć całej organizacji, jak i jej części. Każda organizacja posiada słabe strony. Jednak zbyt duża ich ilość może spowodować, że organizacja nie utrzyma się na rynku konkurencyjnym, a inwestycja może przynieść starty, zamiast spodziewanych zysków.

Sporządzenie listy czynników i określenie trendów w otoczeniu i wewnątrz organizacji pozwala w kolejnym etapie ocenić siłę ich wpływ na organizację i priorytetowe działania, które muszą zostać podjęte. Informacje uzyskane w trakcie analizy SWOT będą podstawą podejmowania kolejnych, strategicznych decyzji.

Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano czynniki, które mają związek z rozpatrywanym obszarem.

Słabe strony, czyli strategiczne problemy do rozwiązania

Zjawiska ograniczające możliwości rozwoju wsi Czerniec:

Lp.	Słabe strony, czyli strategiczne problemy do rozwiązania
1	Niedostosowany układ komunikacyjny do obecnej ilości pojazdów mechanicznych, zły stan dróg, niewystarczająca ilość chodników przy drogach, brak oświetlenia ulicznego
2	Brak zagospodarowania terenów dla potrzeb rekreacji i wypoczynku, słaba baza turystyczna i rekreacyjna
3	Brak boiska sportowego
4	Uciążliwość ruchu drogowego dla mieszkańców
5	Niedogodne warunki do inwestowania i dla rozwoju przedsiębiorczości
6	Brak wykorzystania potencjału położenia geograficznego – słaba infrastruktura ruchu turystycznego
7	Słabe wyposażenie budynków świadczących usługi turystyczne, brak pól namiotowych
8	Wysoki poziom bezrobocia, wysoki wskaźnik obciążenia ludnością nieprodukcyjną
9	Byt mieszkańców oparty na świadczeniach z budżetu państwa

10	Silne rozdrobnienie ziemi, słabe powiązanie gospodarstw z rynkiem
11	Brak przetwórstwa rolno-spożywczego
12	Zła kondycja finansowa firm z sektora MŚP
13	Słaba infrastruktura techniczna
14	Słabe dostosowanie sposobu kształcenia do potrzeb rynku pracy
15	Słaba promocja kompleksowa wsi

Zagrożenia

Zjawiska negatywne mogące stanowić zagrożenie dla rozwoju wsi Czerniec występowanie, których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu:

Lp.	Zagrożenia
1	Wysokie koszty prac remontowych
2	Niedoinwestowanie terenów wiejskich, brak nakładów na rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej i społecznej
3	Wzrost bezrobocia, brak perspektyw zawodowych dla młodzieży. Odływ wykształconej kadry i lokalnego kapitału
4	Wyjazdy mieszkańców za poszukiwaniem pracy (często za granicę)
5	Niestabilne prawo, nadmierny fiskalizm, biurokracja
6	Zwiększenie kosztów zatrudnienia
7	Zniechęcenie społeczeństwa do aktywności spowodowane złą polityką państwa
8	Ubożenie społeczeństwa
9	Zagrożenie młodzieży patologiami społecznymi, degradacja młodzieży spowodowana brakiem środków finansowych na rozwój klubów sportowych, kółek zainteresowań
10	Wyraźnie zarysowana różnica poziomu cywilizacyjnego i gospodarczego pomiędzy częściami gminy
11	Niska wydajność pracy w rolnictwie
12	Bierność postaw i nieufność do zbiorowego działania na polu gospodarczym przejawiana przez większą część mieszkańców wsi

Mocne strony, czyli atuty

Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju wsi Czerniec - na który bezpośredni wpływ mają one same - mieszkańcy, władze samorządowe:

Lp.	Mocne strony, czyli atuty
1	Atrakcyjne walory turystyczne i kulturowe: górzysty teren, miejsca widokowe, duża ilość lasów, folklor.
2	Dobre warunki do rozwijania różnych form turystyki i agroturystyki Wciąż rozwijająca się baza noclegowa
3	Wysoki udział dochodów ze źródeł niezarobkowych, duża aktywność gospodarcza mieszkańców, zaradność i pracowitość mieszkańców
4	Wielość i różnorodność źródeł dochodu mieszkańców
5	Dobra jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
6	Dobrze funkcjonujące szkolnictwo oddziałujące pozytywnie na jakość czynnika ludzkiego i stwarzający perspektywę na podniesienie rozwoju zasobów ludzkich

7	Wysoki potencjał demograficzny, duży odsetek ludzi młodych
8	Nie zanieczyszczone środowisko naturalne – brak dużych zakładów przemysłowych, dobre warunki klimatyczne i zdrowotne
9	Przyjęta strategia ubiegania się o środki z unii europejskiej
10	Posiadanie produktu regionalnego – „śliwowica łącka”
11	Posiadanie dużej świadomości tożsamości lokalnej
12	Rozwój współpracy transgranicznej z gminami Słowacji

Szanse

Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju wsi Czerniec, których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jego wpływu:

Lp.	Szanse
1	remont dróg
2	Fundusze unijne – dopłaty dla rolnictwa, pozyskiwanie środków na rozwój zasobów ludzkich, przedsiębiorczości oraz potencjału społeczno-gospodarczego regionu
3	Czynniki historyczno- kulturowe nadające gminie i wsi Czerniec niepowtarzalny charakter
4	Walory środowiska naturalnego, malowniczy krajobraz, skuteczna polityka w zakresie ochrony środowiska
5	Wykorzystanie walorów turystycznych i krajobrazowych – rozwój różnych form turystyki i agroturystyki
6	Poczyniony w ostatnim okresie znaczny postęp w zakresie infrastruktury społecznej
7	Telekomunikacja, internet
8	Klimat do uprawiania kultury, sportu i rekreacji
9	Moda na budowę domków weekendowych w ciekawej okolic
10	Wykorzystanie placówek o światowych do wypoczynku
11	Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości
12	Rozwój infrastruktury na terenie miejscowości Gminy (kanalizacja)
13	Wykorzystanie bliskiego położenia Nowego Sącza

Do problemów wymagających najszybszego rozwiązania lub mogących spowodować przyspieszenie lokalnego rozwoju zaliczono:

- Uciążliwość ruchu drogowego dla mieszkańców,
- Brak wykorzystania potencjału położenia geograficznego – słaba infrastruktura ruchu turystycznego
- Niedogodne warunki do inwestowania i dla rozwoju przedsiębiorczości,
- Rozwój infrastruktury technicznej na terenie wsi
- Rozwój turystyki i agroturystyki na terenie wsi
- Ochrona zabytków i zachowanie dziedzictwa kulturowego, folkloru, tradycji

4. Komplementarność z programami / działaniami/ dokumentami strategicznymi dotyczącymi rozwoju wsi i regionu

4.1. Zgodność z Narodowym Planem Rozwoju

Zgodność planowanej inwestycji z *Narodowym Planem Rozwoju* można wykazać w pierwszej i drugiej zasadniczej części NPR. W pierwszej części NPR określono m. in. zróżnicowanie regionalne poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski wraz z identyfikacją głównych problemów rozwoju kraju. Efektywność polityki regionalnej wspólnoty rozumiana jest przede wszystkim jako skuteczność minimalizowania dysproporcji w poziomie rozwoju regionów unijnych.

W drugiej części NPR przedstawione są przedsięwzięcia o charakterze strukturalnym. Cel nadrzędny określony został jako *"rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia i osiągnięcie spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z UE na poziomie regionalnym i krajowym"*. Realizacja opisanego w niniejszym opracowaniu projektu zakłada zgodność z przede wszystkim z dwoma celami:

- *przekształcenia strukturalne w rolnictwie oraz rozwój obszarów wiejskich*
- *wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów.*

Źródło: Narodowy Plan Rozwoju

4.2. Zgodność z założeniami do Krajowego Programu Rozwoju Wsi

Celem ogólnym polityki państwa, zorganizowanej w ramach *Krajowego Programu Rozwoju Wsi*, jest poprawa poziomu życia rodzin rolniczych oraz innych mieszkańców obszarów wiejskich, z wykorzystaniem społecznego, środowiskowego i ekonomicznego potencjału regionów. Musi to doprowadzić do wyrównania poziomu życia i wskaźników cywilizacyjnych pomiędzy wsią i miastem. Służyć do tego będą zarówno środki krajowe jak i sposoby wykorzystania instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej jak i polityki spójności. Projekt oraz cele przedstawione w *Planie rozwoju wsi Czerniec* są zgodne z priorytetami istotnymi dla rozwoju obszarów wiejskich oraz poprawy życia mieszkańców wsi ujętymi w *założeniach do Krajowego Programu Rozwoju Wsi*:

1. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich,
2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych,
3. *Rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej,*
4. Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacji zawodowej, oraz kierunkami wsparcia istotnymi dla rozwoju obszarów wiejskich, ujęte w następujących kategoriach:

1. *Rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury, w tym:*
dróg gminnych lub powiatowych;

2. *Rozwój przedsiębiorczości i zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów wiejskich, poprzez:*

- *promowanie obszarów wiejskich i ich dziedzictwa kulturowego;*
- 4. Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych na obszarach wiejskich, poprzez:**
- ***ochronę dziedzictwa kulturowego, wsparcie rozwoju kultury i rekreacji na obszarach wiejskich, w tym w szczególności programy wykorzystania szkół wiejskich jako lokalnych ośrodków kultury - w zakresie nie objętym POROW;***
- 5. Poprawa wadliwej mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich poprzez rozszerzenie zasięgu pozytywnego oddziaływania największych centrów rozwoju gospodarczego i korytarzy transportowych na obszary wiejskie – w zakresie; mdz.in. tworzenia parkingów dla pojazdów przy węzłach regularnych, szybkich regionalnych połączeń komunikacyjnych;**

Źródło: Założenia do Krajowego Programu Rozwoju Wsi przyjęte przez Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 28 lutego 2006r.

4.3. Zgodność z Programem Aktywacji Obszarów Wiejskich Województwo Małopolskie 2000-2005

Projekt oraz inne działania zmierzające do rozwoju wsi Czerniec wpisują się w działania realizowane w Komponentie C *Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich* prowadzące do poprawy stanu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, które miały na celu mdz. in. wzmocnić struktury organizacyjne i instytucjonalne działające w dziedzinie infrastruktury poprzez kształtowanie na poziomie samorządów gminnych i powiatowych rynkowego podejścia do planowania oraz budowy i utrzymania sieci infrastrukturalnych.

4.4. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego

Cel generalny „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego” brzmi: **„Małopolska – region szans, wszechstronnego rozwoju ludzi i nowoczesnej gospodarki; silnym aktywnością swoich mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości i zachowującym tożsamość w integrującej się Europie”**, zaś jako misję przyjmuje się poprawę warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców.

Krajobraz kulturowy to forma przestrzenna, w jakiej przejawia się cywilizacyjne działanie i egzystowanie danej społeczności. Na sylwetkę wsi składa się sposób prowadzenia infrastruktury drogowej, zasięg i kształt terenów różnego rodzaju: rolniczych, przemysłowych, leśnych, układ ulic, placów, budynków, osiedli.

Tereny wiejskie są obszarem szybkiego zanikania wartości narodowego dziedzictwa kulturowego. Ważne jest, aby postęp cywilizacyjny nie odbywał się kosztem zasobów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Jest to szczególnie ważne dla terenów Małopolski, która posiada największe i najbardziej zróżnicowane zasoby w tym zakresie. Ochrona dziedzictwa kulturowego jest również ważna, ze względu na budowanie szerokiej, różnorodnej oferty turystycznej i agroturystycznej.

Przedsięwzięcie remontu parkingu wraz z zagospodarowaniem, a także inne działania przewidziane do realizacji w „*Planie rozwoju wsi Czerniec*” wpisują się w :

Cel nadrzędny **B** „Strategii Województwa Małopolskiego”: *Wysoka jakość środowiska przyrodniczego i kulturowego.*

Cel strategiczny **B.4.** – *Kształtowanie krajobrazu kulturowego*

Rozwiązanie **B.4.1.** – *Stworzenie systemu ochrony krajobrazu kulturowego*

Rozwiązanie **B.4.3.** – *Ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich*, które ma na celu utrzymanie regionalnego zróżnicowania krajobrazu architektonicznego, ochronę najcenniejszych zespołów urbanistycznych, wykorzystanie skansenów jako atrakcji turystycznych i ośrodków kulturowych, podniesienie konkurencyjności małopolskiej oferty konkurencyjnej. Ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich wymaga: starannego planowania przestrzennego wsi respektującego wartości układu urbanistycznego, ochrony najcenniejszych obiektów „in situ” oraz rozwoju muzeów typu skansenowego, w tym tak zwanych „żywych skansenów”, wspieranie folkloru oraz zanikających zawodów, pogłębiania w mieszkańcach wsi zainteresowania i dumy ze swoich tradycji kulturowych.

Rozwiązanie **B.4.5.** *Ochrona zabytków i rewitalizacja starej zabudowy*, które ma na celu między innymi ożywienie centrów historycznych małych miast i wsi. Wymaga to zwiększenia zakresu prac konserwatorskich, szczególnie w obiektach mających potencjał turystyczny, wsparcie prac modernizacyjnych w historycznych centrach miasteczek i wsi.

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego* – Kraków, październik 2000r., opracowana przez Zarząd Województwa Małopolskiego oraz instytucje wspierające: Agencję Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A., Departament Strategii Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, przyjęta Uchwałą Nr XXIII/250/2000 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 sierpnia 2000r., w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego”.

4.5. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013

Wizja rozwoju województwa sformułowana w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013: *„Małopolska regionem szans wszechstronnego rozwoju ludzi i nowoczesnej gospodarki, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości i zachowującym tożsamość w integrującej się Europie”.*

Projekt oraz działania zawarte w *Programie rozwoju wsi Czerniec* wpisują się w cele *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013*:

Cel strategiczny **I**: *Wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej województwa (Pole A – Konkurencyjność gospodarcza)* - który określi atrakcyjność i pozycję regionu jako miejsca aktywności gospodarczej, co jest fundamentem ekonomicznym pomyślności i standardu życia mieszkańców województwa.

Cel pośredni (obszar strategiczny) **II**: *Gospodarka regionalnej szansy*

Kierunek polityki **II5**: *Rozwój przemysłów czasu wolnego*

Rezultatem będzie zwiększenie liczby osób korzystających z oferty wypoczynku w regionie poprzez rozwój infrastruktury dla rozwoju ruchu turystycznego, w tym:

- *poprawa dostępności komunikacyjnej obiektów służących ruchowi turystycznemu w tym budowa parkingów, organizacja transportu zbiorowego i mieszanego,*
- *rewitalizacja i waloryzacja miejsc o potencjale turystycznym oraz przeprowadzenie kompleksowych prac remontowych i konserwatorskich w najcenniejszych obiektach zabytkowych, a także ich adaptacja na cele kulturalne i turystyczne*
- *rozwój agroturystyki*

Cel strategiczny **II**: *Stworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społecznego i wysokiej jakości życia (Pole B – Rozwój społeczny i jakość życia)– co decyduje o atrakcyjności i spójności regionu jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca zamieszkania oraz pobytu, a w konsekwencji o jego konkurencyjności jako wszechstronnego środowiska życia.*

Cel pośredni (obszar strategiczny) **VII**: *Dziedzictwo i przestrzeń regionalna*

Kierunek polityki **VIII1**: *Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego*

Założenia programowe:

b/. *Ochrona zasobów wiejskich:*

- Odnowa regionalnej architektury,
- Dbłość o małą architekturę i zieleni,
- Zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa,
- Ochrona najcenniejszych zabytków „in situ”,
- Zachowanie i ochrona tradycyjnego różnicowania krajobrazu wiejskiego.

d/. *Formułowanie zasad ochrony i kształtowania strefy kulturowej, między innymi.*

- Rekompozycja urbanistyczna – porządkowanie przestrzeni,
- Utrzymanie regionalnego zrównoważenia krajobrazu architektonicznego.

Kierunek polityki **VIII3**: *Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym*

Założenia programowe:

Celem działania jest podniesienie walorów zabytków i wykorzystanie ich dla rozwoju gospodarki regionu. Przewidywane działania obejmują aktywność na rzecz:

a/. *Rynkowego zorientowania regionalnego dziedzictwa kulturowego, poprzez:*

- Stosowanie zintegrowanej konserwacji w planach lokalnych,
- Tworzenie ofert turystyczno – rekreacyjnych, uzdrowiskowych oraz kulturalnych,

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013, dokument przyjęty Uchwałą Nr XLI/527/2006 Sejmiku Województwa Małopolskiego, dnia 30 stycznia 2006r.

4.6. Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego

Wizja powiatu nowosądeckiego brzmi następująco: **„Powiat nowosądecki – obszarem o bogatej ofercie turystycznej i kulturalnej, zapewniającym mieszkańcom możliwość rozwoju i wysoką jakość życia, atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej”**.

Przedsięwzięcie, a także działania przewidziane do realizacji w „*Planie rozwoju wsi Czerniec*” wpisują się w:

Cel strategiczny **I**: *Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu nowosądeckiego*

Cel operacyjny **I.5.**: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej*

Program **I.5.1.**: *Realizacja inwestycji infrastrukturalnych zwiększających atrakcyjność turystyczną powiatu*

Cel strategiczny **II**: *Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu nowosądeckiego*

Cel operacyjny **II.5.**: *Zapewnienie warunków rozwoju kultury w powiecie*

Program **II.5.1.**: *Wspieranie instytucji kultury zlokalizowanych na terenie powiatu oraz realizacja imprez kulturalnych*

Program **II.5.2.**: *Opracowanie i wdrożenie planu ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego*

Źródło: Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013, dokument przyjęty Uchwałą Nr 349/XXXVII/2005 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013”, opracowany w Starostwie Powiatowym w Nowym Sączu przy udziale ekspertów Małopolskiej Szkoły Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

4.7. Zgodność z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Łącko

Celem strategicznym *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Łącko* jest **zapewnienie trwałych podstaw rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jej mieszkańców.**

Działania przewidziane do realizacji w „*Planie odnowy wsi Czerniec*” idealnie wpisują się w cel strategiczny oraz cele operacyjne *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Łącko*:

Cel operacyjny: *Budowa infrastruktury technicznej*

Cel będzie realizowany poprzez podjęcie następujących działań:

Działanie 1 – obejmować będzie budowę i modernizację infrastruktury technicznej na terenie sołectw Gminy Łącko

Działanie 2 – dotyczyć będzie przywrócenia świetności historycznemu wizerunkowi obiektów na terytorium gminy przez mdz. in. renowację obiektów zabytkowych,

Działanie 3 – ma na celu poprawę standardu infrastruktury społecznej oraz pełniejsze wykorzystanie istniejącego potencjału kulturalnego, rekreacyjnego i turystycznego Gminy m.in. poprzez: modernizację obiektów istniejących, budowę nowych obiektów.

Cel operacyjny: *Rozwój obszarów wiejskich w kierunku przyrodniczo-turystycznym*

Celem jest kształtowanie warunków życia ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich, które odpowiadają standardom cywilizacyjnym i pozwalają mieszkańcom wsi realizować ich cele ekonomiczne, edukacyjne, kulturowe i społeczne oraz mobilizacja mieszkańców wsi do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi. Cel ten będzie realizowany poprzez podjęcie następujących działań:

Działanie 1 – dotyczyć będzie: modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe, odnowy obiektów zabytkowych charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu modernizacji przestrzeni publicznej we wsi rozwoju publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych wsi.

Działanie 2 – ukierunkowane jest na ochronę dziedzictwa kulturowego wsi oraz kształtowanie programowo-przestrzennej koncepcji ochrony dóbr kultury w kontekście kształtowania przestrzeni publicznej Czerniec.

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łącko na lata 2005-2006 oraz 2007-2013, Łącko 2005r., opracowany przez firmę Akordbud-Consulting Sp. z o.o.

4.8. Zgodność ze Strategią Rozwoju Turystycznego, Rolniczego i Gospodarczego Gminy Łącko

Projekt przewidziany do realizacji w ramach *Planu Rozwoju wsi Czerniec* wpisuje się także w główne kierunki rozwoju Gminy przedstawione w *Strategii Rozwoju Turystycznego, Rolniczego i Gospodarczego Gminy Łącko na lata 2006-2013*:

6. Infrastruktura techniczna

1/. Drogi i parkingi

Źródło: Strategia Rozwoju Turystycznego, Rolniczego I Gospodarczego Gminy Łącko na lata 2006-2013, Łącko 2006, przyjęta Uchwałą Nr 4/2006 Rady Gminy w Łącku z dnia 27 stycznia 2006 r.

4.9. Zgodność ze Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego

Celem strategicznym ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarstwu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z UE.

Zadaniem ZPORR jest likwidacja różnic i barier w rozwoju występujących nie tylko na terenie całej Polski, co na obszarze poszczególnych województw.

Główne priorytety ZPORR, to:

- *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów.*
- *Wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej oraz zasobów ludzkich.*
- *Rozwój lokalny.*

Projekt, a także działania przewidziane do realizacji w „*Planie rozwoju wsi Czerniec*” są komplementarne z działaniami ZPORR:

Działanie **3.1. Obszary wiejskie**, w ramach którego są wspierane między innymi inwestycje związane z budową, rozbudową i modernizacją lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej, projekty polegające na restauracji i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego.

Działanie **3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji**.

Źródło: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006 Uzupełnienie Programu, Warszawa, styczeń 2004 rok, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej

4.10. Zgodność z Planem Zagospodarowanie Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie, ale także inne działania zmierzające do rozwoju wsi Czerniec wpisują się w założenia *Planu Zagospodarowanie Przestrzennego Województwa Małopolskiego*:

6.2.5. Rewaloryzacja zespołów urbanistycznych i ruralistycznych

Rewaloryzacja i rewitalizacja zespołów urbanistycznych i ruralistycznych wymaga uwzględnienia wytycznych konserwatorskich oraz lokalnego charakteru zabudowy przy nowych inwestycjach. Zmierzanie do wzrostu jakości przestrzeni przy pełnym zachowaniu jej atrybutów kulturowych jest konieczne zwłaszcza w odniesieniu do powierzchni

staromiejskich. Działaniom rewaloryzacyjnym sprzyjać może tworzenie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych.

6.3.8. Turystyka i agroturystyka. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego zakłada, że wiodącymi formami turystyki agroturystyki w województwie będą: turystyka przyrodnicza, turystyka kulturowo-etniczna, turystyka kwalifikowana, agroturystyka, turystyka transgeniczna i międzynarodowa. Agroturystyka wykorzystując zachowany w regionie wiejski krajobraz kulturowy i walory przyrodnicze stosowne do tej formy wypoczynku powinna rozwijać się na bazie obszarów agroturystycznych. Obszarami szczególnie atrakcyjnymi dla rozwoju agroturystyki są tereny podgórskie i górskie oraz obszary parków krajobrazowych i otulin, obszary chronionego krajobrazu, w zbiegu ze szlakami kulturowymi i obiektami zabytkowymi.

Aby jednak miejscowość mogła rozwijać się pod względem turystycznym musi prezentować wysoki poziom estetyczny, posiadać dobre zaplecze techniczne oraz szeroką ofertę kulturalną i turystyczną.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, Tom II Kierunki zagospodarowania Przestrzennego, opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Środowiska i Rozwoju Wsi, Kraków 2003 przyjęty Uchwałą Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 22 grudnia 2003r. w sprawie uchwalenia „Planu Zagospodarowanie Przestrzennego Województwa Małopolskiego

4.11. Zgodność z Sektorowym Programem Operacyjnym Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich

Przedsięwzięcie, ale także inne działania zmierzające do rozwoju wsi Czerniec wpisują się w cele priorytety i działania *SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego*:
Priorytet II : *Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich*

Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

Celem działania jest wielofunkcyjny rozwój wsi oraz poprawa warunków życia ludności oraz rozwoju funkcji gospodarczych i społecznych wsi.

Działanie dotyczy:

- a/. remontu, budowy lub adaptacji oraz wyposażenia obiektów komunalnych pełniących funkcje kulturalne (świetlice, domy kultury),
- b/. remontu, budowy, urządzenia placów zabaw, boisk sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych służących do użytku publicznego,
- c/. projekty związane z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów
- d/. kształtowanie centrów wsi poprzez remont lub budowę placów, parkingów itp.,**
- e/. urządzania terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku
- f/. remontu lub budowy elementów małej infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej w tym systemów informacji wizualnej,
- g/. zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w obrębie miejscowości,
- h/. remontu obiektów zabytkowych używanych na cele publiczne oraz miejscowych pomników historycznych,
- i/. zakupu i remontu nie używanych obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu i ich adaptacja na cele publiczne,

j/. wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych, jeżeli niemożliwy jest ich remont lub dalsze użytkowanie,
k/. nadzoru architektów, konserwatorów zabytków (przy remoncie obiektów zabytkowych) i inżynierów nad realizowanymi w ramach programu pracami inwestycyjnymi i konserwatorskimi.

Źródło: *Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich*

4.12. Podsumowanie

Realizacja *Planu rozwoju wsi Czerniec* ma na celu poprawę życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej i gospodarczej wsi. Wyrównanie dysproporcji pomiędzy społecznością wsi i miast w ramach polityki zrównoważonego rozwoju poszczególnych regionów i co najważniejsze podwyższenie standardu i jakości życia mieszkańców, rozwój turystyczny, promowanie kultury i folkloru lokalnego i zachowanie dziedzictwa kulturowego

5. Założenia Planu rozwoju wsi Czerniec

„*Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego*” to program, który daje możliwość działania społeczności wsi.

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna wsi stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i rozwoju pozarolniczych działalności gospodarczych. Nieodpowiedni stopień rozwoju infrastruktury wiejskiej, standard życia i gospodarowania mieszkańców wsi, także decyduje o słabej atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów, a ograniczone możliwości finansowe lokalnych samorządów nie pozwalają także na odpowiednie zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Podjęcie działania „*Odnowy wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego*” służyć będzie także do mobilizacji społeczności i pobudzania aktywności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w miejscowości.

W ramach „*Odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego*” wspierane będą projekty związane z modernizacją i wyposażeniem obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe, odnawiane będą obiekty charakterystyczne dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu i dokonane zostaną ich adaptacje na cele publiczne.

Cele odnowy wsi:

1. Zachowanie albo wzmocnienie różnorodności funkcji wsi pod względem ekonomii, ekologii, kultury i polityki socjalnej:
 - utrzymanie dotychczasowych i tworzenie nowych miejsc pracy,
 - utrzymanie dotychczasowych i otwieranie nowych sklepów spożywczych bądź z artykułami codziennego użytku,
 - utrzymanie w należytym stanie mieszkań i budynków,
 - ochrona środowiska,
 - popieranie miejscowych wniosków socjalno- kulturalnych
2. Utrzymanie i polepszenie miejscowej infrastruktury
3. Zapewnienie i polepszenie wyglądu wsi, przestrzeganie porządku budowlanego

4. Utrzymanie i odnowa typowego obrazu wsi z zachowaniem cech regionalnych budownictwa i struktury osiedli
5. Przywrócenie albo zachowanie jednolitości wsi z krajobrazem
6. Popieranie aktywności i inicjatyw mieszkańców wsi na rzecz ich własnej miejscowości
7. Podniesienia jakości życia:
 - troska o otoczenie,
 - stosunki międzyludzkie: partnerstwo, pomoc międzysąsiedzka i międzyludzka
 - sytuacja na rynku pracy: pewne miejsca pracy, gospodarczy rozwój terenów wiejskich
8. Wzmocnienie myślenia społecznego:
 - zwiększenie roli wspólnoty: większe poczucie wspólnoty, więcej społecznego myślenia i działania,
 - wspólne przedsięwzięcia: rozwiązywanie problemów i realizacja inicjatyw
 - utożsamianie się z miejscowością
 - utrzymanie i dalszy rozwój kultury wsi
9. Zwiększenie poczucia odpowiedzialności:
 - więcej samodzielności dla wsi,
 - większa świadomość wśród mieszkańców wsi,

6. Kierunki rozwoju miejscowości Czerniec - cele strategiczne

Cele strategiczne są konkretyzacją misji rozwoju i wskazują pożądane zasadnicze kierunki zaspokajania potrzeb mieszkańców wsi oraz jego związku z otoczeniem.

Cele te są równorzędne względem siebie, stąd też ich uszeregowanie spełnia jedynie funkcje porządkujące.

C1

**STAŁA POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA,
ZAMIESZKIWANIA, OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW WSI**

C2

**TWORZENIE JAK NAJLEPSZYCH WARUNKÓW DO
TRWAŁEGO WZROSTU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ
TWORZENIE WARUNKÓW DLA STRATEGICZNYCH
PRZEKSZTAŁECIŃ W ROLNICTWIE**

C3

**OCHRONA WALORÓW I ZASOBÓW ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZEGO ORAZ DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO, A TAKŻE STAŁA POPRAWA ICH
STANU**

C4

KREOWANIE PARTNERSKIEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZY WSIĄ A GMINĄ ŁĄCKO ORAZ INNYMI GMINAMI OŚCIENNYMI

7. Kierunki rozwoju miejscowości Czerniec- cele operacyjne

Cele operacyjne są konkretyzacją strategicznych celów rozwoju wsi Czerniec przedstawione zostały jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane potrzeby, które należy zaspokoić. Formułując katalog celów operacyjnych uwzględniono te problemy, które uznano za najważniejsze i najpilniejsze do realizacji.

Stąd też, realizacja strategicznych celów rozwoju wsi Czerniec koncentrować się przede wszystkim na działaniach mających na względzie stałe podnoszenie warunków życia mieszkańców, tworzenie jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarczego oraz wzrostu atrakcyjności turystycznej wsi Czerniec, takich jak:

- poprawa standardu zamieszkiwania ludności i obsługi turystów oraz zwiększanie atrakcyjności lokalizacyjnej wsi dla inwestorów zewnętrznych - rozwój infrastruktury technicznej,
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju rolnictwa, leśnictwa i agrobiznesu,
- zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, wytwórczej, produkcyjnej i usługowej,
- budowa i modernizacja dróg we wsi oraz wytyczenie i budowę parkingów dla samochodów osobowych i ciężarowych, ścieżek rowerowych,
- poprawa poziomu i warunków nauczania w szkołach,
- budowa i modernizacja ogólnodostępnych obiektów oraz urządzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- organizowanie imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych zarówno dla mieszkańców, jak i turystów,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz tworzenie centrów informacji dla mieszkańców wsi,

Cele operacyjne	Realizacja celu strategicznego
CO1. Poprawa standardu zamieszkiwania ludności i obsługi turystów oraz zwiększanie atrakcyjności lokalizacyjnej wsi dla inwestorów zewnętrznych - rozwój infrastruktury technicznej	C 1, C 2
CO2. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju rolnictwa, leśnictwa i agrobiznesu, turystyki i agroturystyki	C 1- C 4
CO3. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	C 3

CO4. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, wytwórczej, produkcyjnej i usługowej	C 2
CO5. Budowa i modernizacja ulic we wsi oraz parkingów i ścieżek rowerowych	C 1, C 2
CO6. Budowa i modernizacja ogólnodostępnych obiektów oraz urządzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych	C 1, C 3
CO7. Podniesienie poziomu i warunków nauczania w szkołach	C 1,
CO8. Organizowanie imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych zarówno dla mieszkańców, jak i turystów	C 1, C 3
CO9. Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz tworzenie centrów informacji dla mieszkańców wsi	C 1- C 4

8. Kierunki rozwoju miejscowości Czerniec - zadania realizacyjne

Do każdego celu operacyjnego przyporządkowano określony zestaw zadań realizacyjnych wraz z uzasadnieniem ich podjęcia. Są one środkami realizacji strategicznych celów rozwoju wsi Czerniec.

Z punktu widzenia przedmiotowego (rodzajowego) przedstawione poniżej zadania realizacyjne można zaliczyć do następujących kategorii:

- zadania inwestycyjne,
- zadania ochronne oraz racjonalizujące wykorzystanie zasobów,
- zadania informacyjno-promocyjne,
- zadania inspirujące, stymulujące i wspierające.

Z kolei, z punktu widzenia podmiotowego (kompetencyjnego) zadania realizacyjne można podzielić na:

- zadania własne, za realizację których są odpowiedzialne z mocy prawa władze gminy i sołectwa,
- zadania obce, za realizację których są odpowiedzialne z mocy prawa inne podmioty decyzyjne (np. powiat, województwo, władze centralne).

W przypadku zadań wykraczających poza ustawowe kompetencje władz gminy powinny one:

- prowadzić działania inspirujące, stymulujące i wspierające realizację określonych zadań,
- współpracować przy realizacji określonych zadań ze stosownymi podmiotami decyzyjnymi,
- wpływać na stosowne władze i monitorować je, aby zrealizowały one zadania przypisane im z mocy prawa.

9. Katalog zadań realizacyjnych

Cel operacyjny	Zadania realizacyjne
CO1. Poprawa standardu zamieszkiwania ludności i obsługi turystów oraz zwiększanie atrakcyjności lokalizacyjnej wsi dla inwestorów zewnętrznych -rozwój infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja wodociągu – zbiornik w Czerncu • regulacja potoku Byniowa, poniżej drogi wojewódzkiej i na Borkach - RZGW • prace remontowo-budowlane przy urządzeniu miejsc służących do użytku publicznego

<p>CO2. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju rolnictwa, leśnictwa i agrobiznesu, turystyki i agroturystyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój agroturystyki i bazy turystycznej • wykreowanie marki lokalnych produktów • standaryzacja terenów pod kontem możliwości rozwoju produkcji ekologicznej • inwentaryzacja i kategoryzacja zasobów pod kątem wykorzystania ich przez grupy producentów rolnych • organizowanie się rolników w grupy producenckie • Zalesienie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa • rozwój bazy turystyczno – noclegowej
<p>CO3. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja zabytków • zakup oraz prace remontowo- adaptacyjne nie użytkowanych obiektów zabytkowych charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego, na cele publiczne • kształtowanie krajobrazu przyrodniczego wsi w nawiązaniu do tradycji i naturalnych form • remont budynków zabytkowych
<p>CO4. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, wytwórczej, produkcyjnej i usługowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój usług doradczo- szkoleniowych • stworzenie systemu preferencji podatkowych i uproszczeń administracyjnych • zwiększenie liczby gospodarstw świadczących usługi agroturystyczne • promocja turystyczna wsi • kreowanie i rozwój produktów turystycznych i marek produktów lokalnych (np. „śliwowica łącka” określających tożsamość subregionu • organizacja cyklu kursów prowadzenia działalności agroturystycznej
<p>CO5. Budowa i modernizacja dróg we wsi , parkingów, ścieżek rowerowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa kładki dla pieszych na moście przy drodze wojewódzkiej (RZDW) • wykonanie barierki na potoku obok Pana Wąchały i wzdłuż drogi obok Pana Szczepaniaka • wykonanie odwodnień dróg – wyłożenie fos korytkami i płytami wzdłuż drogi na Paproć, Byniową i Sośnie • remont i budowa dróg: <ol style="list-style-type: none"> 1. Na Ścieżki – dz.239, 219 – 250 mb 2. Na Paproć – dz.250, 253 – 800 mb 3. Na Sośniu – od asfaltu przy przekąźniku w kierunku Byniowej (granica), nr10 – 2000mb 4. Do Pana Janczury – wygony – nr 105 – 300mb 5. Na śmietnisko – dz.393, 383 – 350mb 6. Do pana Czepielika – nr.66 – 250 mb 7. Na Obłazie – nr.297, 303 – 250 mb 8. Borki do Pana Mrówki – nr.91 – 200mb 9. Od cmentarz w kierunku Na Ścieżki – nr 145, 211 – 400mb 10. Obłaz – obok Pani Bergowej – nr.333 – 150 mb

	<p>11. Do Łazu / Pan Wnęk i Gromala/ - nr.417 – 500 mb</p> <p>12. Na Zawodziu – 1500 mb</p> <p>13. Do Pana Sopaty (Na Brzeg) – 100mb</p> <p>14. Do Pana Franciszka Kasprzak – 200mb</p> <p>15. Do Pana Henryka Kasprzak – 200mb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie oświetlenia ulicznego: <ul style="list-style-type: none"> - od Łazu na Borki, w stronę Byniowej i Zagorzyna - do Jeżowej - na Ścieżkach • remont dróg transportu rolnego • remont, budowa, urządzenie ścieżek rowerowych, szlaków pieszych • remont, budowa parkingów wraz z zagospodarowaniem (mała architektura) – poprawa bezpieczeństwa i wizerunku estetycznego wsi
<p>CO6. Budowa i modernizacja ogólnodostępnych obiektów oraz urządzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykreowanie wsi Czerniec jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku i rekreacji
<p>CO7. Podniesienie poziomu i warunków nauczania w szkołach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fundusz stypendialny dla młodzieży • szczególnie uzdolnionej z rodzin biednych • działania oświatowe w kierunku propagowania zdrowego stylu życia, ograniczenia agresywnych zachowań
<p>CO8. Organizowanie imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych zarówno dla mieszkańców, jak i turystów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie imprez, koncertów, festiwali, konkursów, wystaw, przeglądów • organizacja muzycznych i artystycznych zajęć świetlicowych dla dzieci i młodzieży • promocja Święta Kwitnącej Jabłoni
<p>CO9. Rozwój społeczeństwa informacyjnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowa sieci teleinformatycznej wraz z przyłączeniami • tworzenie centra informacji dla mieszkańców

Kolejność realizowanych inwestycji ustalona na zebraniu wiejskim przez mieszkańców wsi Czerniec:

- 1. Modernizacja wodociągu – zbiornik w Czerncu**
- 2. Wykonanie barierki na potoku obok Pana Wąchały i wzdłuż drogi obok Pana Szczepaniaka**
- 3. Wykonanie odwodnień dróg – wyłożenie fos korytkami i płytami wzdłuż drogi na Paproć, Byniową i Sośnie**
- 4. Budowa dróg :**

- Na Ścieżki – dz.239, 219 – 250 mb
- Na Paproć – dz.250, 253 – 800 mb
- Na Sośniu – od asfaltu przy przekaźniku w kierunku Byniowej (granica), nr10 – 2000mb
- Do Pana Janczury – wygony – nr 105 – 300mb
- Na śmietnisko – dz.393, 383 – 350mb
- Do pana Czepielika – nr.66 – 250 mb
- Na Obłazie – nr.297, 303 – 250 mb
- Borki do Pana Mrówki – nr.91 – 200mb

- Od cmentarz w kierunku Na Ścieżki – nr 145, 211 – 400mb
- Obłaz – obok Pani Bergowej – nr.333 – 150 mb
- Do Łazu / Pan Wnęk i Gromala/ - nr.417 – 500 mb
- Na Zawodziu – 1500 mb
- Do Pana Sopaty (Na Brzeg) – 100mb
- Do Pana Franciszka Kasprzak – 200mb
- Do Pana Henryka Kasprzak – 200mb.

5. Wykonanie oświetlenia ulicznego:

- od Łazu na Borki w stronę Byniowej i Zagorzyna
- do Jeżowej
- na Ścieżkach

Wskazane konieczne inwestycje zewnętrzne:

- budowa kładki dla pieszych przy moście - Zarząd Dróg Wojewódzkich
- regulacja potoku Byniowa, poniżej drogi wojewódzkiej i na Borkach - RZGW

10. Oczekiwane rezultaty Planu rozwoju wsi Czerniec

Czerniec posiada liczne walory turystyczne, w tym [krajobrazowe](#), kulturowe i historyczne, co czyni go [ciekawym miejscem wypoczynku weekendowego](#) oraz urlopowego.

Realizacji projektu w zakresie odnowy wsi oraz zachowania dziedzictwa kulturowego przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa na terenie Gminy Łącko, poprawy życia mieszkańców i wzrostu zadowolenia społecznego mieszkańców, poprawy wizerunku i atrakcyjności wsi, co może skutkować wzrostem liczby napływających turystów, wzrostem działalności agroturystycznej w miejscowości.

Lp.	Parametr	Obecna sytuacja	Sytuacja po wdrożeniu projektu
1.	Zatrudnienie przy realizacji projektu	0	+2
2.	Zatrudnienie w okresie użytkowania projektu	0	+2
3.	Wzrost bezpieczeństwa zmotoryzowanych i pieszych	0	+2
4.	Koszty poniesione na realizację projektu	0	-2
6.	Uciążliwość w trakcie realizacji inwestycji	0	-1
7.	Zysk dla firm budowlanych realizujących projekt	0	+1
8.	Ilość turystów odwiedzających wieś Czerniec	+1	+2
9.	Ilość turystów uczestnicząca w cyklicznych imprezach kulturalnych i rekreacyjnych	+1	+2
10.	Zwiększenie atrakcyjności wsi Czerniec	+1	+2
Razem:		+3	+10

Legenda:

- (0) – wartość neutralna
- (-1, -2) – wpływ negatywny
- (+1, +2) – wpływ pozytywny

Analiza opcji w aspekcie kosztów i korzyści oraz analiza porównawcza wykazuje, że inwestycja jest opłacalna i korzystna dla społeczeństwa. W/w korzyści są raczej nie wymierne, czyli nie zawsze dają się przeliczyć na pieniądze. Niemniej jednak są bardzo ważne w aspekcie społecznym.

11. System wdrażania, sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

• System monitorowania Planu rozwoju wsi Czerniec

Plan rozwoju wsi Czerniec jest programem otwartym, kierunkowym, obejmującym znaczny zakres czasowy, realizacja przyjętych celów sięga perspektywy kilkunastu lat. W krótszych odcinkach czasu wskazane jest dokonywanie systematycznej oceny uzyskiwanych rezultatów. Służą temu różnego rodzaju mierniki.

W celu oceny sytuacji we wsi i gminie należy badać ich zmienność w czasie (ocena trendów), a także okresowo konfrontować te wskaźniki z podobnymi danymi dla gminy Łącko, powiatu nowosądeckiego, województwa małopolskiego, Polski, a także innych krajów (ocena sytuacji przez porównanie) – zwłaszcza przygranicznych. W niniejszym programie rozwoju wsi proponujemy posłużyć się kilkoma podstawowymi miernikami, które określać będą stopień zaawansowania realizacji kolejnych celów strategicznych.

Rozważyć należy następujące mierniki:

1. liczba młodzieży, która po zakończeniu szkoły podstawowej zaczyna naukę w szkołach średnich (nie zawodowych),
2. odsetek młodzieży podejmującej po szkole podstawowej naukę w szkole średniej;
3. liczba studiującej młodzieży;
4. liczba dzieci objętych zajęciami pozalekcyjnymi, zwłaszcza o charakterze kulturalnym i artystycznym
5. przeciętna długość życia mieszkańców;
6. stopa bezrobocia
7. ilość gospodarstw prowadzących działalność agroturystyczną
8. liczba nowych stanowisk pracy oraz bezpośrednia produkcja rolna
9. struktura zatrudnienia (stopień wzrostu poziomu zatrudnienia w produkcji rolnej)
10. natężenie zatrudnienia w rolnictwie (liczba zatrudnionych na 100 ha UR)
11. średni areal gospodarstw rolnych
12. stopień zagospodarowania wolnych obiektów
13. liczba podmiotów gospodarczych we wsi
14. dochody własne wsi na jednego mieszkańca.
15. odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury
16. liczba odnowionych obiektów kulturalnych
17. liczba młodzieży biorąca udział w zajęciach kulturalnych i świetlicowych
18. odsetek społeczeństwa Czernca uczestniczącego czynnie w imprezach kulturalnych
19. ilość turystów i przyjezdnych uczestnicząca w cyklicznych imprezach kulturalnych i rekreacyjnych
20. ilość turystów odwiedzających wieś

Liczba i dobór mierników zależą od przyjętych celów, ich hierarchii i możliwości uzyskania niezbędnych dla dokonania obliczeń danych. Informowanie społeczności gminy za pomocą tego typu zobiektywizowanych miar jest bardzo pożyteczne i daje przekonywujący obraz o tym, “ w którym miejscu jesteśmy “. Oczywiście zadowolenie mieszkańców z życia na wsi jest najlepszym, niestety, nie dającym przedstawić się w postaci liczb, miernikiem dokonujących się zmian i przekształceń w najbliższym otoczeniu.

• Sposób zarządzania Planem rozwoju wsi Czerniec

Nad realizacją i zmianami dotyczącymi Planu rozwoju wsi Czerniec czuwać będzie Urząd Gminy Łącko - jest to organ samorządu terytorialnego, który posiada niezbędne doświadczenie oraz wykwalifikowaną kadrę przygotowaną do pełnienia tego typu czynności, a także Zebranie Wiejskie Wsi Czerniec.

12. Wykorzystane materiały

Podczas opracowywania Planu rozwoju wsi Czerniec wykorzystano następujące materiały:

- **Narodowy Plan Rozwoju Polski na lata 2004-2006**
- **Założenia do Krajowego Programu Rozwoju Wsi** przyjęte przez Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 28 lutego 2006r.
- **Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego** – Kraków, październik 2000r., opracowana przez Zarząd Województwa Małopolskiego oraz instytucje wspierające: Agencję Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A., Departament Strategii Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, przyjęta Uchwałą Nr XXIII/250/2000 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 sierpnia 2000r., w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego”.
- **Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013**, dokument przyjęty Uchwałą Nr XLI/527/2006 Sejmiku Województwa Małopolskiego, dnia 30 stycznia 2006r.
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego**, Tom II Kierunki zagospodarowania Przestrzennego, opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Środowiska i Rozwoju Wsi, Kraków 2003 przyjęty Uchwałą Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 22 grudnia 2003r. w sprawie uchwalenia „Planu Zagospodarowanie Przestrzennego Województwa Małopolskiego
- **Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013**, dokument przyjęty Uchwałą Nr 349/XXXVII/2005 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013”, opracowany w Starostwie Powiatowym w Nowym Sączu przy udziale ekspertów Małopolskiej Szkoły Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie.
- **Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łącko na lata 2005-2006 oraz 2007-2013**, Łącko 2005r., opracowany przez firmę Akordbud-Consulting Sp. z o.o.
- **Strategia Rozwoju Turystycznego, Rolniczego I Gospodarczego Gminy Łącko na lata 2006-2013**, Łącko 2006, przyjęta Uchwałą Nr 4/2006 Rady Gminy w Łącku z dnia 27 stycznia 2006 r.
- **Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich**
- **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006 Uzupełnienie Programu**, Warszawa, styczeń 2004 rok, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej
- Materiały uzyskane drogą internetową

U C H W A Ł A Nr 58/2007
Rady Gminy w Łącku
z dnia 19 września 2007 r.

w sprawie: **Planu rozwoju wsi Czerniec.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25.08.2004 r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 (Dz.U. Nr 200, poz. 2051, z późn. zm),

Rada Gminy Łącko
uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Plan rozwoju wsi Czerniec - stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały zleca się Wójtowi Gminy Łącko.

§ 3

Uchwała wchodzi z życie z dniem podjęcia.
